పాటు రమేష్ అతి ఘోరంగా కొండరాళ్ళ వెంట దొర్లి దొర్లి కింద లోయలోకి విసిరేయబడ్డాడు. అతని ఆర్తనాదం కొండల్లో ప్రతిధ్వనించింది.

"గుర్రపు కళ్ళెం"- అదుపులేకుండా పరిగెత్తే గుర్రాన్ని బంధించడానికే కాదు,—ముడిపడ్డ బంధాలని తెంచడానికి పనికొస్తుంది.

(జ్యోతి (దీపావళి సంచిక) సౌజన్యంతో)

★

అమ్మాయిలూ తొందరపడకండి!

ఓ చేతిలో ఏణ్ణర్ధం పాప, రెండో చేత్తో బరువయిన ప్లాస్టిక్ బ్యాగు, భుజానికి నిండుగావున్న హ్యాండుబ్యాగుతో బస్సుకోసం ఎదురుచూస్తూ అసహనంగా నిల్చుంది భారతి. ఎండాకాలం ఏమో ఉదయం ఎనిమిదిన్నరకే ఎండ చుర్రు మంటోంది. ఉక్క చెమట, చీదరతో చేతిలో పాప చిరాగ్గా ఏడుస్తోంది. చేతిలో బరువు, దానికి తోడు పాప ఏడుపు. రాని బస్సుకోసం ఎదురుచూపుతో నీరసం వస్తోంది భారతికి. పిల్లని నేలమీద కూలేసి కింద కూలబడాలన్నంత చిరాగ్గా వుంది ఆమెకి. ఏమున్నా ఏం లేకపోయినా మధ్యతరగతి మధ్య సంస్కారం వుంది కనక అంత పనీ చెయ్యలేక చేతిలో పిల్లవైపు గుడ్లురుమిచూసి భయపెడ్తూ, గొణుక్కుంది.

"భారతీ....నువ్వేనా....దూరంనుంచి చూసి నువ్వాకాదా అనుకున్నాను.... యిదేమిటే యిలా అయిపోయావు?" గొంతువిని చటుక్కున తలతిప్పి చూసింది భారతి—సునయన!—పేరులాగే పెద్దకళ్ళతో అందంగా వున్న సునయన. బి.ఏ.లో క్లాస్‌మేట్—ఏమిటలా చూస్తున్నావు. గుర్తుపట్టలేదా? సునయన నవ్వుతూ అంది. 'అ....అ....గుర్తొందుకుపట్టను' హఠాత్తుగా కనిపిస్తే....ఏం చేస్తున్నావు! యీ వూర్లోనే వుంటున్నావా? పెళ్ళయిందా? లేక వుద్యోగమా? భారతి ప్రశ్నలు కురిపించింది. ఆరోగ్యంతో మిసమిసలాడుతూ, ఖరీదయిన బట్టల్లో అందంగా మెరిసిపోతున్న ఆమెని చూసి భారతి మనసు క్రుంగిపోయింది.

"పెళ్ళయింది. మావారు యింజనీరు—క్రాంప్టన్ గ్రీవ్స్‌లో పని. పెద్ద కంపెనీకదా మంచి జీతం, యిల్లు, కారు అవన్నీయిచ్చారులే. నువ్వేమిటి యిలా

వున్నావు....కళ్ళల్లో ప్రాణాలు పెట్టుకుని యిలా నల్లగా పుల్లలా అయిపోయావేమిటి? మీ ఆయనేం చేస్తున్నారు. యీ పాప నీ పాపా ఎన్నాళ్ళయిందేమి పెళ్ళయి?" సునయన కుతూహలంగా అడిగింది. భారతి ముఖం ముడుచుకుంది. జవాబు చెప్పడానికి తడబడింది. ఆమెని అవస్థనుంచి తప్పిస్తున్నట్లు బస్సువచ్చి ఆగింది—'సారీ సునయనా....ఈ బస్సుమిస్సయ్యానంటే మరో అరగంటవరకూ దొరకదు—బి.హెచ్.యి.ఎల్. స్కూల్లో పనిచేస్తున్నాను. యింకోసారి కలుద్దాం. మీ యిల్లెక్కడో చెప్పు" అంటూ గాభరాగా బస్సెక్కేసింది—సునయన యింటిగుర్తులు ఏవో చెప్పింది. అవి భారతి చెవికి ఎక్కనేలేదు. బస్సు కదిలింది—ఏదో ప్రమాదం తప్పినట్టు ఊపిరిపీల్చుకుంది భారతి.

ఎవరన్నా తెల్సినవారు కనిపిస్తే ఏదో తప్పుచేసినదానిలా తప్పించుకుని పారిపోవాలనిపిస్తుంది. ఛా....వెధవ బతుకయిపోయింది. అనుక్షణం తనను తాను నిందించుకుంటూ చావలేక బతికే బతుకు యిది. భారతికి ఉక్రోషంతో ఏడుపు వచ్చినట్లయింది. విసుగంతా చేతిలో గిజగిజలాడుతున్న పిల్లమీద చూపించి ఒక్కటేసింది. పిల్ల ఏడుపు లంకించుకుంది. ఏడుస్తున్న పాపని చచ్చినట్లు సముదాయించాల్సి వచ్చింది. మొదటిబస్సుస్టాపులో దిగి రెండు వందలు నడిచి అక్కడ బేబికేర్ సెంటర్లో పాపని, పాప సామానుని ఆయాచేతికిచ్చి మళ్ళీ వచ్చి బస్సుస్టాపులో నిల్చుని బి.హెచ్.యి.ఎల్ వెళ్ళే బస్సుకోసం ఎదురుచూడసాగింది భారతి. జీవితంలో సగం భాగం యీ బస్సులకోసం ఎదురుచూడడం, ప్రయాణించడంతోటే సరిపోతోంది అనుకుంది. మళ్ళీ సాయంత్రంవచ్చి బస్సుదిగి పాపని పికప్‌చేసుకుని మళ్ళీ బస్సెక్కి యిల్లుచేరి యిన్ని టీ నీళ్ళు తాగి ట్యూషన్‌కి వచ్చిన పిల్లలకి ఏడున్నర వరకు పాఠాలుచెప్పి, ఉదయం ఐదుగంటలకి వండుకున్న చల్లని మేకుల్లాంటి అన్నం యింత పచ్చడీ చారు వేసుకునితిని, వళ్ళెరగకుండా నిద్రపోయి—మళ్ళీ తెల్లవారి లేచి వంట ఆరంభించి, యిన్ని చపాతీలుచేసుకుని టిఫను బాక్సులో పెట్టుకుని, పాప కోసం పాలు, అన్నం, బిస్కట్లు వగైరాలు ప్లాస్టిక్ బ్యాగులో సర్ది పాప, తను స్నానం చేసి యిల్లు సర్దుకుని మళ్ళీ పరిగెత్తి బస్సులు ఎక్కడం—యిదీ తన జీవితం! యిదా తను కలలుకన్న జీవితం! ఉదయం లేచింది మొదలు పొట్టకూటి కోసం అరక్షణం విశ్రాంతిలేకుండా పరిగెత్తే జీవితమా తను కోరుకున్నది! ఏ ప్రేమ కోసం తపించి తప్పటడుగు వేసిందో ఆ ప్రేమ, అనురాగం అన్నీ ఎండమావులు. దూరపుకొండలు అని అర్థం అయ్యేటప్పటికి, మెడకి గుదిబండలా ఓ పాప, ఆ పాప కోసం జీవచ్ఛవంలా బతికే తను మిగిలారు! బతుకులో మమత, తీపి, కోరిక అన్నీ చచ్చిపోయినా ఏదో కసితో తనని తను శిక్షించుకోడానికన్నట్టు బతుకీడుస్తోంది. పాత జీవితాన్ని గుర్తుచేసే ఏ మనుషులు కన్పించినా, ఏదన్నా సంఘటన జరిగినా ఆ రోజంతా భారతి మనసు వికలమయిపోతుంది. బండబారిన గుండెతో బతుకీడ్చే ఆ

గుండెపై నమ్మెటపోట్లు తగుల్తాయి—అప్పుడప్పుడు పాత పరిచయస్థుల్ని చూసి నప్పుడు.

సునయన....ఎంత అదృష్టవంతురాలు! చక్కటి భర్త, హోదా, అందం, ఆనందం, ఆరోగ్యం—ఐశ్వర్యం....అన్నింటినీ గుత్తకి తీసుకున్నట్లు ఎంత హాయిగా వుంది! ఆ హాయి, ఆ ఆనందం తనకి దక్కకుండా చేసుకున్నది తనేగా! కావల్సిందే ఈ శాస్తి తనకి! భారతికి ఉక్రోషం. ఆవేదనతో కన్నీళ్ళు జారాయి. తనూ ఓ ఇంజనీరుకి భార్య అయివుండేదే! ఈనాటి సునయనలా తనూ అందంతో, ఆరోగ్యంతో, ఐశ్వర్యంతో మినమినలాడుతూ కారులో తిరిగేది! చేతులారా అన్నింటినీ దూరం చేసుకుంది తనేగా! యిప్పుడు తనేవరిని బ్లేమ్ చెయ్యగలదు! 'ఇడియట్....యూ డిజర్విట్ కసిగా తనని తాను మరోసారి తిట్టుకుంది!....హూ....ప్రేమట! ప్రేమ!....యూ బ్లడీఫూల్....ప్రేమ!.... లవ్!....అవన్నీ అందనంత వరకే అందంగా కన్పించి ఊరిస్తాయి.... పెద్ద ప్రేమికులుగా చరిత్రలో చిరస్థాయిగా నిల్చిపోయిన రోమియో జూలియట్, దేవదాసు పార్వతి, సలీం అనార్కలి....వీళ్ళందరి ప్రేమ సఫలంకాలేదు కనక అమర ప్రేమికులుగా నిల్చిపోయారు! అదే వీళ్ళందరి ప్రేమా పెళ్ళిగా మారితే అప్పుడు తెలిసేది వీళ్ళంతా ఎంతటి అమరప్రేమికులో....అప్పుడు వీళ్ళ ప్రేమలు, పేర్లు నామరూపాలు లేకుండా పోయేవి! ప్రేమ! పిటీ.... పూర్ పిటీ.... ఈ ప్రేమల గురించి గొప్పగా రాసే రచయితలందరినీ సూట్ చేసి పారేయాలి!....ప్రేమలు, త్యాగాలు చూపించి ఆడపిల్లల్ని వెర్రెక్కించేట్లు చేసే ఈ రచనలన్నీ తగలపెట్టాలి! ప్రేమ కథలుగా సినిమాలు తీసి ప్రేక్షకులని మోసం చేసి డబ్బు సంచులు నింపుకునే నిర్మాతలను క్షమించకూడదు! తెలిసీ తెలియని వయసులో పుస్తకాలు చదివి, సినిమాలు చూసి ప్రలోభంలో పడి, ఉచితానుచితాలు మర్చిపోయేట్టు మైమరపులో, భ్రమలోపడేసే ఈ రాతలన్నీ తగలబెట్టాలి! 'ప్రేమంటే దూరంగా వున్నప్పుడే దాని మజా. అందగానే అదీ అతి మామూలు అయిపోతుంది వెర్రిమొహాల్లారా....అంచేత ప్రేమ మెరుగులు ఎండమావులని తెల్సుకోండి. ఎండమావి ఊరిస్తుంది తప్ప దాహం తీర్చదు. పిచ్చి నాయనల్లారా, యీ పుస్తకాలు కావలిస్తే సరదాగా చదువుకోండి కాలక్షేపానికి, అంతేగాని ఆచరణలో పెట్టకండి అని ఓ హెచ్చరిక ఏ రచయితలూ రాయరేం—సిగరెట్టుపెట్టెమీద సిగరెట్లు ఆరోగ్యానికి హానికరం అన్న హెచ్చరికలా యీ ప్రేమకథలూ మీ భవిష్యత్తుకి హానికరం అన్న కాషన్ చివర్న ఈ రచయితలు చేర్చరేం! ప్రేమ అన్నది అందమైన ఊహామాత్రమే—ఊహగా వున్నంతరవకే అందులో తీపి! అంతకంటే ప్రేమనుంచి ఏమీ ఆశించకండి! ఏ వెధవా ఏ త్యాగాలూ చెయ్యడు ప్రేమకోసం....అమ్మాయిలూ జాగ్రత్త! ప్రేమని గురించి చదవండి. ఊహల్లో ఆనందించండి! కలల్లో తేలిపొండి!—కానీ ప్రేమలో పడకండి! పడినా, అది పెళ్ళిదాకా రానీయ

కండి! రానిచ్చారా, బస్. ఆనాటితో మీ జీవితం అధోగతే అని నమ్మండి. అని అరిచి అందరికీ చెప్పాలని వుంటుంది భారతికి! అలా అరవలేదు కనక, తెల్సిన ప్రతీ టీనేజ్ పిల్లకి, స్కూలు తెరిచి కొత్త సంవత్సరం, కొత్త క్లాసుతీసిన మొదటి రోజు మొదటిపాఠం ప్రేమగురించే చెప్తుంది భారతి!....తన జీవితం కథగా మలిచి—

"అమ్మాయిలూ మీరంతా వికసిస్తున్న మొగ్గలు. ఆ మొగ్గ రేకు విప్పి పరిమళాలు వెదజల్లకముందే నేలరాలిపోయే దుర్గతికి లోనుకాకండి. ప్రేమ అన్న పదమే ట్రాష్ —నమ్మకండి. మోసపోకండి. ఆడపిల్లలూ మీ అక్కలాంటిదాన్ని....మీరు చదువుకోడానికి వచ్చారుగాని ప్రేమ పాఠాలు వినడానికి రాలేదని నాకు తెలుసు. బడిలో చదువుకునే పాఠాలు ఎలాగూ నేర్చుకుంటారు. జీవితంలో నేర్చుకోవాల్సిన పాఠం యిది. ఈ వయసులో ప్రతీది రంగులమయంగా అందంగా కన్పించి ఊరిస్తుంది. మధువు గ్రోలాలని ఆరాటంగా భ్రమరం దరిచేరితే. పువ్వు తన రంగులని మరింత అందంగా కన్పించేట్టుచేసి ఆకర్షించాలని తాపత్రయ పడ్తుంది తప్ప 'ఆ భ్రమరం మకరందంకోసం మాత్రమే తన దరిచేరుతుంది. తరువాత వేరే పూవు దరి చేరుతుంది' అని గ్రహించలేదు. అలా అమాయకపు విరిసీ విరియని ఆ లేత మొగ్గ భ్రమరాకర్షణకి లోనయిపోతుంది. అమ్మాయిలూ....ఆ టీనేజ్‌లో 'ప్రతి అబ్బాయి తన అందానికి సమ్మోహితుడై పోయాడని. తనని మనసారా వాంఛించి ప్రేమిస్తున్నాడని, ఆ ప్రేమ, ఆ మధురానుభూతి తనకి మాత్రమే దక్కిన వరం' అని ప్రతి అమ్మాయి నమ్ముతుంది! ఆ ఆకర్షణకి లోనుగాకుండా నిగ్రహించుకోగల్గిన అమ్మాయిలు అదృష్టవంతులు! ఆ ఆకర్షణకి లోనయిన అమ్మాయి పతనానికి 'ఆనాడే పునాదిపడ్తుంది' అని గ్రహించండి—మీ ప్రేమకి తల్లితండ్రుల ఆశీర్వాదం వుండి, అది పెళ్ళి వరకు దారితీస్తే కొంతలో కొంతనయం! పెళ్ళితో ప్రేమచచ్చినా ఆ వివాహబంధానికి కట్టుబడి నూటికి తొంభై మంది భార్యా భర్తల్లో ఏ స్పందనా లేకపోయినా బతుకీడ్చవచ్చు. ఏం జరిగినా యిటు అటు పెద్దవారు అండగా వుంటారు. మీ ప్రేమకి పెద్దల అనుమతి లేకపోతే మాత్రం మూర్ఖంగా ఆ ప్రేమని నమ్ముకుని మోసపోకండి. ఆ ప్రేమ ఏమ్మల్ని దరిచేర్చదు! నిశ్చయంగా నష్టేటముంచుతుంది. నూటికి ఏ ఒక్కరో ప్రేమకి కట్టుబడి నమ్మినదాన్ని అన్యాయం చేయని పుణ్యపురుషులు వుంటారు! అలాంటి పుణ్యపురుషుడ్ని వరించిన స్త్రీ నిజంగా అదృష్టవంతురాలే అవుతుంది! "ఆ నూటికి ఒక్కరు మీరే" అని నమ్మకండి గుడ్డిగా, "మీ మేలు కోరే పెద్దల మాట వినడం మీకు, మీ భవిష్యత్తుకు క్షేమం" అని మొదటి పాఠం ప్రతి సంవత్సరం రెండేళ్ళుగా ప్రతి క్లాసు ఆడపిల్లలకీ చెపుతూంటుంది భారతి. ఆ పిల్లలకి ఎందుకు చెప్తుందో అర్థం అవదు! అర్థం కాలేదని గ్రహిస్తే భారతి అది తనకథ అని నిర్మొహమాటంగా చెప్తుంది—చేసిన తప్పు దాచుకొనని ఆమె నిజాయితీని నమ్మి భారతి టీచర్ అంటే పిల్లలు ప్రాణం పెడ్తారు.

ఆ స్కూల్లో! ఇన్ని తమకు చెప్పే ఆ టీచరు, యింత తెల్సిన ఆ టీచర్ ఎందుకిలా తప్పటడుగు వేసింది? అన్న సందేహం మాత్రం వదలదు పిల్లలని—దానికి భారతి జవాబు రెడీగానే వుంటుంది— "నా అనుభవం నేర్పిన పాఠం యిది. ఆ అనుభవం మీకు కలగకూడదనేగా యిది చెప్తూంది. అంత లోతుగా ఆలోచించే విచక్షణ, పెద్దలు మంచికోసమే చేస్తారన్నదీ గుర్తించలేని వయసు తెచ్చిన ఆవేశం, తమ ప్రేమ అమర ప్రేమ అన్న గుడ్డినమ్మకం, ఏం జరిగినా ఎదుర్కొంటాను అనే మొండిధైర్యం, జీవితం అంటే ప్రేమ ఒక్కటేకాదు అని తెలియని అవివేకం. నే చూసినదీ, అనుభవించినది జీవితంలో పదోవంతు మాత్రమేనని యింకా తొంభై శాతం గురించి పెద్దలు ఆలోచించి చెప్తున్నారన్నది గ్రహించలేని మూర్ఖపు పట్టుదల....యివన్నీ అప్పుడు నా కళ్ళు కప్పాయి. దిగాకగాని లోతు తెలియదు. దిగిన తర్వాత ఆ లోతు దిగలాగుతుంటే బయటపడడం అతికష్టం. అందుచేత దిగేముందు లోతు చూసుకోవాలంటారు పెద్దలు. నే చెప్పే యీ మాటలూ నా పెద్దలూ చెప్పారు. వయసుపొంగులో, ప్రేమ మైకంలో అవి పెడచెవిన పెట్టిన ఫలితం ఈనాడు మీ ముందు నిల్చుంది. "అమ్మాయిలూ తొందరపడకండి" అని చెప్పే నా మాటలు మీలో పదిమందిలో నన్నా ఆలోచన రేపితే నా ధ్యేయం నెరవేరినట్టే" అని పాఠం చెపుతుంది—భారతి కన్పించిన ఆడపిల్లలందరికీ.

"ఇంత లోతుగా రెండేళ్ళముందే ఆలోచించి వుండివుంటే" అనుకుంది భారతి ఆ రాత్రి...."భారతీ నీవు చిన్నపిల్లవి నీకింకా లోకజ్ఞానం లేదు, ఏదో ప్రేమ అనుకుంటున్నావు. యీ ప్రేమలు కూడుపెట్టవు. నా మాట వినమ్మా" అని తల్లి నచ్చచెప్పింది, బతిమాలింది, ఏడ్చింది, తిట్టింది.

"ఏం చూసి అంత మోజుపడ్తున్నావు—వాడి బి. ఎస్సీతో ఏం ఉద్యోగం వస్తుంది? ప్రేమ తిని ఇద్దరూ ఎన్నాళ్ళు బ్రతుకుతారు? నువ్వు కొన్ని సౌకర్యాలకు అలవాటుపడ్డావు. అవన్నీ లేకపోయేసరికి ఏ ప్రేమా అలాంటిచోట నిలవదు. నా మాట విను. భారతీ, ఆ ఇంజనీరు అబ్బాయిని చేసుకో. నీ మంచి కోరే వాళ్ళం, నీకంటే లోకానుభవం వున్నవాళ్ళం. మామాట వినకపోతే నష్టపోయేది నువ్వే, కన్నవాళ్ళం కనక యింతగా చెప్తున్నాం—" చెప్పి చెప్పి విసిగిపోయిన తండ్రి కోపంగా అన్నారు.

"ఇద్దరూ ఉద్యోగాలు చేస్తారుట. వీళ్ళిద్దరికి పిల్చి వేలకు వేలు యిస్తారు అనుకుంటుంది. ఈవిడ బి. ఏకి అతని బి. ఎస్సీకి అంతగా యిస్తే చెరో వెయ్యి యిస్తారు గాబోలు. ఎంత చెప్పినా నీ బుర్రకెక్కదేమిటే—ఆస్తి వుందా అంతస్తుందా దేనికోసం మోహించావు? మేం తెచ్చిన సంబంధం ముందు ఈ అబ్బాయి

అతని కాలిగోటికి ఏ విషయంలోనూ సరిపోడు. నీ కళ్ళకి ఏం పొరలు కమ్మాయే-" నచ్చచెప్పలేక తల్లి తల బాదుకుంది.

"ప్రేమ పొరలు కమ్మాయే దానికి, ఆ పొరలమధ్యనించి దానికి వాడు తప్ప యింకేం కనపడడం లేదు. ఆడుతూ పాడుతూ పనిచేసుకుని కలోగంజో సినిమాల్లో మాదిరి తాగితే చాలనుకుంటుంది యీ వేడిలో. జీవితం సినిమాకాదని దానికి యిప్పుడు మనం చెప్పినా అర్థంకాదు. ఆ పొరలు విడిపోయాక అప్పుడు ఏడుస్తుందిలే—" కూతుర్ని వప్పించలేని నిస్సహాయత మధ్య కసిగా అన్నాడు తండ్రి. "ఆ వెధవని పోలీసులకి అప్పచెపుతాను. ప్రేమ గీమ వదలగొడ్తారు—చదువుకు రావే అని కాలేజీకి పంపితే, చేసుకొచ్చిన నిర్వాకం యిది. ఇవాళ్టి నించి ఇల్లు కదులు. కాళ్లు విరగ్గొడతాను. గదిలో పడేసి తాళంవేసి మూడు ముళ్లు వేయిస్తాను." తల్లి ఆఖరి అస్త్రం విడిచింది.

"అసలు పొరపాటు మనది. ఆడపిల్ల ముందు పుట్టిందని గారాబం చేశాం. యివ్వవలసిన దానికంటె ఎక్కువ స్వేచ్ఛ యిచ్చాం—వుండు, వాళ్ళింటికి వెళ్ళి వాడికి, వాడి తండ్రికి అందరిముందు గడ్డిపెడ్తాను. అంత సుళువుగా వదలను ఆ వెధవని. ఆడపిల్లలని వలలో వేసుకుని మాయమాటలు చెప్పి ప్రేమలు వల్లించి హీరో అనుకుంటున్నాడేమో—నలుగురు రౌడీలనిపెట్టి తన్నిస్తాను-కాళ్ళు చేతులు విరగ్గొట్టిస్తాను—" తండ్రి బెదిరింపు.

అప్పుడు తన మేలుకోరిన తల్లిదండ్రులు రాక్షసుల్లా కనిపించారు. కన్న కూతురి మనసు అర్థంచేసికోని, ప్రేమికుల బాధ అర్థంచేసుకోలేని వీళ్ళు ఏం మనుషులు! ఛీ....ఛీ....యీ పెద్దవాళ్ళకి ఎప్పుడు బుద్ధివస్తుంది— జనరేషన్ గాప్....వాళ్ళ ఆలోచనలు అంతకంటే ఎదగవు....అనుకుని మనసులో శపించుకుంది తల్లిదండ్రులని—కొంపదీసి నిజంగా వీళ్ళు చంద్రని తన్నించరు గదా! వెళ్ళి వాళ్ళ వాళ్ళతోకల్పి మంతనాలు జరిపి తమని విడదీయరుగదా—తనని నమ్మించి మోసంచేసి ఎవరికో కట్టబెడితే తను నిజంగా చచ్చిపోతుందిగాని వాడితో కాపురం చెయ్యదు. చంద్రని జాగ్రత్తగా వుండమనాలి పెళ్ళి అయ్యేవరకు. ఎందుకన్నా మంచిది....పెళ్ళి అయ్యేవరకు తమ ప్లాను వీళ్ళకి తెలీకుండా జాగ్రత్తపడాలి—"

"భారతీ ఎందుకన్నా మంచిది మీ వాళ్ళని ఎదిరించి మాట్లాడకు—వాళ్ళు అన్న వాటికి వప్పుకున్నట్టు నటించు. వాళ్లు చేసుకోమన్న అబ్బాయిని చేసుకోడానికి ఆఖరికి వప్పుకున్నట్టు, నీవు దారికి వచ్చావని వాళ్ళని నమ్మించు—యివతల మన ప్లాను మనం వేసుకుందాం—మీ వాళ్ళక్కడ నిర్ణయించిన ముహూర్తానికి ముందే మనం సింహాచలంవెళ్ళి, పెళ్ళి చేసేసుకుని రోగం కుదురుద్దాం—మన ప్రేమ ఆషామాషీ కాదని నిరూపించాలి. ఈ నెల్లాళ్ళు కొన్త జాగ్రత్తగా వాళ్ళకి అనుమానం

రాకుండా ప్రవర్తించు" అని చంద్ర యిచ్చిన సలహా తు. చ. తప్పకుండా పాటించింది.

పిచ్చి అమ్మ, నాన్న....ఎంత సంబరపడిపోయారు—కూతురు ఆఖరికి దారికి వచ్చిందని, మొండితనంమాని తమ మాటల్లో నిజం గుర్తించిందని సంతోష పడిపోయారు. ఆ సంతోషంతో యింకాస్త ఎక్కువ ఖరీదుపెట్టి పెళ్ళి చీరలు కొనుక్కోమన్నారు. స్నేహితులందరికి వేరే డిన్నరిచ్చుకోమన్నారు. శుభలేఖలు వేయించారు. తమ తాహతుని మించి ఘనంగా పెళ్ళి ఏర్పాట్లు చేశారు. నిజంగా తనను దురదృష్టం వెంటాడుతూందని ఆనాడు గుర్తించలేక ఆ అదృష్టాన్ని ఆనం దాన్ని కాలదన్నుకుంది....ఎంత మోసం చేసింది తల్లిదండ్రులని. ఎంత బాధకి, అవమానానికి, రంపపుకోతకి గురిచేసింది కన్నవాళ్ళని. వాళ్ళ శాపమే తగిలి తనీ నాడు యిలా అనుభవిస్తోంది. తన మేలుకోరి, తనని సుఖంగా ఆనందంగా చూడా లన్న వాళ్ళ తాపత్రయాన్ని నిర్లక్ష్యంగా నవ్వుకొని, నిర్దయగా లోకానికి మొహం చూపలేనట్లు చేసిన తనకి యీనాటి ఈ శిక్ష సరి అయిందే! పెళ్ళికి వారం వుంద నగా స్నేహితులకి శుభలేఖలు పంచివస్తానని చెప్పి, చేయించిన నగలు బ్యాగులో పెట్టుకుని, పెళ్ళి ఖర్చులకోసం వుంచిన డబ్బులో రెండువేలు పట్టుకుని యిల్లు దాటింది!

ఆనాటితోనే తనకి సుఖద్వారాలు మూసుకుపోయి నరకద్వారాలు తెరవబడ్డాయి —అని గుర్తించలేక—మహా తెలివిగా తనెంత చలాకీగా తప్పించుకు వచ్చిందో టాక్సీలో వెడుతూ చంద్రకి చెప్పి నవ్వుకున్నారు. దేవుడి సమక్షంలో భార్యభర్త లయి హోటలు రూములో రాత్రి ఆనందపు శిఖరాలు అందుకున్న వేళ తనేదో ఘన కార్యం సాధించినట్టు సంబరపడిపోయింది. "హుం....వాళ్ళకేం తెలుసు, ఈ ప్రేమలో దొరికే దివ్యానుభూతి—పిచ్చివాళ్ళు.... వాళ్ళు చూసేది ఎంతసేపు చదువు, ఉద్యోగం తప్ప రెండు హృదయాలు కలవాలన్నది వాళ్ళకి అర్థంకాదు—" అనుకుంది. ఈ పాటికి తనకోసం ఆరాటపడ్తూ వెతుక్కుంటారని, పెళ్ళి వారం వుందనగా పెళ్ళి కూతురు మాయం అయితే వాళ్ళెదుర్కో వలసిన అవమానం తలచుకుని అరక్షణం బాధపడ్డా—నేచెపితే వినకపోతే నా తప్పా, నా ప్రేమని అర్థం చేసుకుని ఆశీర్వ దిస్తే యిలా జరిగేదా? నా తప్పేంవుంది? వాళ్ళకి ముందే చెప్పాను" అనుకుంది. మరే ఆలోచనలు మనసులో జొరపడకుండా రాత్రికి పగలుకి తేడా తెలియకుండా ఉప్పెనలా చుట్టుముట్టిన చంద్ర ప్రేమలో ముంచితేల్చాడు. హుం.... అది ప్రేమా! .... రబ్బిష్—జస్ట్ లస్ట్.... నథింగ్ ఎల్స్—తనలాంటి ఫూల్స్—మోహాన్ని ప్రేమ అనుకుంటారు!.... ఆ తెలివి తక్కువ తనానికి తను సరి అయిన మూల్యమే

చెల్లించింది.... అప్పటికి ఈ రెండేళ్ళలో ఓ వందసార్లన్నా తనని తాను తిట్టుకున్నట్టే ఆ రాత్రి నిద్ర ముంచెత్తే వరకు తిట్టుకుంది భారతి. అన్ని బాధలనూ మరిపించే నిద్రాదేవత ఆఖరికి కరుణించేవరకూ గతం తల్చుకుంటూనే నిద్రలోకి జారింది.

* * * *

"ఆంటీ.... ఎలా వున్నారు? ఈ మధ్య మీ భారతి మావూళ్ళో బస్సు స్టాపులో కన్పించింది. మాట్లాడేలోపల బస్సు వచ్చేసింది. అలా అయిపోయిందేమిటి? పుల్లలా, కళ్ళలో ప్రాణాలు పెట్టుకుని వుంది. చంటిపిల్ల, ఆ ఉద్యోగంతో అలా అయిపోయిందా? వాళ్ళ ఆయనేం చేస్తున్నారు? ఇది అంతకష్టపడి వుద్యోగం చేయక పోతేనేం? వాళ్ళ ఆయన ఇంజనీరే మోకదా!"— సునయన పుట్టింటికి వచ్చి బజార్లో భారతి తల్లి కనిపిస్తే పలకరించింది. భానుమతి మొహం మ్లానమయింది. ఈ పిల్ల తెల్సి వేళాకోళంగా అడుగుతుందా లేక ఆరా తీయడానికి అడుగుతుందా, లేక అసలు విషయం తెలియదా? ఆవిడ సునయన వంక చూసి విషాదంగా నవ్వింది. "దానిఖర్మ అమ్మా అంతా, దానిరాత అలా తగలడితే యింకేం చేస్తుంది? దాని రంగంతా పోయింది. కట్టెపేడులా వంట్లో మాంసం లేనట్టు ఎండిపోయింది. రాతమ్మారాత" ఆవిడ కళ్ళల్లో నీరు తిరుగుతుండగా యింకేం చెప్పలేని స్థితిలో వెళ్ళిపోయింది. సునయనకు ఏమీ అర్థంకాక తెల్ల బోయింది. యింటికెళ్ళాక తల్లిని అడిగింది.

"అయ్యో నీకు తెలియదా ఆ భారతి సంగతి—అవును నువ్వు ఇండియాలో లేవుగా.... ఆ పిల్ల ఎంతకి తెగించిందో తెలుసా, తల్లిదండ్రులు నిక్షేపంలాంటి సంబంధం కుదిరిస్తే ఎవడినో ప్రేమించానని ఓ తలమాసినవాడితో యింట్లోంచి పారి పోయి పెళ్ళి చేసుకుంది. పాపం యింకా పెళ్ళి వారంరోజులుండగా కూతురు యీ పని చేసినందుకు ఎవరికీ మొహం చూపలేక ఆ తల్లీ తండ్రి కుమిలిపోయారు. తండ్రికయితే మైల్డ్ హార్ట్ ఎటాక్ వచ్చింది. కూతురు అలాచేసిందన్న బాధతో, కోపంతో "యింక అది చచ్చినదానికిందే మాకు లెక్క" అనుకున్నారు వాళ్ళు.... తరువాత సంగతులు నాకంత బాగా తెలియవు కాని యిప్పుడా అమ్మాయి వాడితో కల్సివుండడం లేదట—ఓ పిల్ల పుట్టిందట, యిటు తల్లి తండ్రికి కాక అటు ప్రేమించినవాడికీ కాక ఆ పిల్లతో అష్టకష్టాలు పడుతూ ఏదో ఉద్యోగం చూసుకుని బతుకుతుందని విన్నాను. ఇలాంటివి డైరెక్టుగా ఎలా అడుగుతాం, ఈ నోట ఆనోట విన్నవి తప్ప. అసలు సంగతి నాకు తెలియదు—" అందావిడ.

"అంటే వాడు భారతిని వదిలేసిపోయాడేమిటి? యిద్దరూ పెళ్ళిచేసుకోలేదా? అయ్యోపాపం భారతి ఎంతస్మార్టుగా చలాకీగా వుండేది, యిలా అయిందా దానికి"— సునయన విచారంగా అంది.

"తల్లితండ్రి పిల్లని కన్నారుగాని దాని రాతని కనలేదు—ఎంతో ముద్దుగా అన్నీ చెయ్యాలనుకున్నా దాని ఖర్మ అలావుంటే ఇంకోలా ఎందుకు జరుగుతుంది.

సునయనకి భారతి గురించి తెలుసుకోవాలన్న ఆరాటం నిలవనీయలేదు. "వాళ్ళమ్మగారిని అడిగివస్తాను" అంటూ, తల్లి "బావుండదే" అంటున్నా వినకుండా భారతి యింటికి బయలుదేరింది.

"రా అమ్మా.... ఆ రోజు బజార్లో నువ్వు భారతి సంగతి చెప్పగానే నా మనసు తల్లడిల్లిపోయింది. యింకేం మాట్లాడలేకపోయాను. దాని మాట విన్నా, తల్చుకున్నా గుండెలు చెదిరిపోతాయి. దాని ఖర్మ.... ఏనాడో పాపం చేసింది— అనుభవిస్తూందీనాడు."

"ఆంటీ, యిలా ఎందుకయింది? ఎందుకిలా చేసింది భారతి? వాళ్ళిద్దరు అసలు పెళ్ళి చేసుకోలేదా, అతను దీన్ని వదిలేసి పెళ్ళిపోయాడా ఆంటీ—" సునయన బాధగా అంది.

"ఏం చెప్పనమ్మా.... యిలా ఎందుకయిందంటే.... దాని ఖర్మ అనడం మినహా ఏం చెప్పను? ఆ త్రాష్టుడు దాని జీవితానికి నిప్పుపెట్టాడమ్మా—ప్రేమ కబుర్లు చెప్పి దీన్ని వలలో వేసుకుని నమ్మించి, దేముడిగుడిలో మూడుముళ్ళు వేసి మోజు తీరేవరకు ఆరునెలలు కాపురం చేసి, యింకోదాని మోజులో దీని ఖర్మానికి దీన్ని వదలి వెళ్ళాడు. గుడిలో దేముడు సాక్ష్యం చెప్పడానికి రాలేదు అప్పుడు. ఇంత చదివి లోకజ్ఞానం లేని మూర్ఖురాలిలా ఓ రిజిష్టరు పెళ్ళన్నా చేసుకున్నదికాదు. ఆరు నెలలు కాపురం చేసి ఐదునెలలు గర్భిణిగా వున్నదాన్ని వదిలి, తనదారి తను చూసుకున్నాడు. యిది తెచ్చిన నగలు, డబ్బు అయిపోగానే దాటుకున్నాడు దీన్ని నట్టేటముంచి."

"భారతి ఏం చేసింది మరి.... ఇంటికి వచ్చేసిందా మళ్ళీ...."

"అలా వచ్చినా బాగుండేది.... ఎంత తిట్టినా, కొట్టినా మొహం చూడమని శపథాలు చేసినా కన్నవాళ్ళం కనక కరిగి దానికి ఆశ్రయం యిచ్చేవాళ్ళం. లేదమ్మా —ఆ దెబ్బతో దాని మనసు విరిగిపోయింది. దాని నమ్మకాలని, దాని ప్రేమని నేల రాసి వాడు వెళ్ళాక ఆ అవమానంతో తనింక మొహం చూపిస్తే అందరూ హేళన చేస్తారనిగాబోలు—నేచేసిన తప్పుకి శిక్షనేనే అనుభవించాలి.... నా తొందరపాటుకి ఈ శాస్తి సరి అయిందే అంటూ తనని తాను శిక్షించుకోడానికి అది ఎన్ని యిక్కట్లు పడినా, ఎన్ని కష్టాలు పడినా సహిస్తూ బతుకుతుందిగాని మా గుమ్మంలోకి రాలేదమ్మా—దానికి స్వాభిమానం, పంతం చిన్నప్పటినుంచి ఎక్కువే."

"మరి మీకు దాని సంగతి, అదే, యిలా జరిగిందని మీకు ఎప్పుడు తెలిసింది."

"అదీ యిల్లు వదిలాక యిలా పెళ్ళి చేసుకున్నాం అని ఉత్తరం రాసి వదేసింది వారం తరువాత. అంతే! ఆ వుత్తరం చూసి మా వారు ఓ రోజంతా గదిలో వుండి కటిక ఉపవాసం చేసి ఎవరితో మాట్లాడలేదు—గదినుంచి వచ్చాక "యింక అది నాకు చచ్చినదానితో సమానం. దాని పేరుగాని, దాని సంగతికాని యీ యింట్లో వినపడకూడదు" అని చెప్పేసారు ఆయన మగవారు కనుక. కన్నతల్లిని నేను లోలోపల ఎంత బాధపడ్డా ఆయనకి జడిసి నోరెత్తలేదు. సరే ఎక్కడో దానికి కావల్సినవాడితో సుఖంగా బతుకుతుందిలే అని సంతోషపడ్డాను. అదింట్లోంచి వెళ్ళిన పదినెలలకి కాబోలు మా ఆడపడుచు కూతురు ఉత్తరం రాసింది—" భారతి మా వూళ్ళోవుంది. ఆసత్రిలో పురుడు పోసుకుంది. ఆడపిల్ల—నేను ఆసత్రిలో పురిటికి వెళ్తే అక్కడ కన్పించింది. అతనేమయ్యాడో? అది ఒక్కత్తే దిక్కు మొక్కు లేకుండా పడుంది. కళ్ళల్లో ప్రాణాలు పెట్టుకుని వుంది. దాని ఆరోగ్యం అసలు బాగోలేదు. ఎంతడిగినా ఏం చెప్పలేదు ఏడవడం తప్ప. నాకీ శిక్ష కావల్సిందే అన్న ముక్కతప్ప భారతి ఏం మాట్లాడలేదు. ఇంతమంది వుండి దిక్కులేని దానిలా ఆరో రోజున బిడ్డని ఎత్తుకుని అస్పత్రిలోంచి వెళ్తుంటే చూడలేకపోయాను. బలవంతంగా అడిగితే ఎడ్రసు యిచ్చింది. ఆయన వెళ్ళి చూసివచ్చారు. చిన్నగదిలో పిల్లని పెట్టుకుని అతి బీదగా తినీ తినక కాలం గడుపుతూంది. అత్తా మీరు ఓసారి చూడండి. భారతి స్థితి బాగోలేదు" అని రాసింది. ఆ వుత్తరం చూసి విలవిల్లాడిపోయాను. ఆయన ఉత్తరం చదివి శిలలా వుండిపోయారు. నేను ఆయనతో దెబ్బలాడి, ఏడ్చి, ఆయన వారిస్తున్నా మాటవినను అని మొండికేసి బయలుదేరి వెళ్లాను. అక్కడ దాని దైన్యస్థితి చూసి నా గుండెలు తరుక్కుపోయాయి. పదిహేను రోజుల తొలిచూలు పురటాలు—ఉదయం వండుకున్న ఎండు మెతుకులు పచ్చడితో మింగుతోంది. చంటి పిల్లకి పరవడానికి పాత గుడ్డలు కూడా కరువయిన దాని దీనస్థితికి గుండెలవిసిపోయేలా ఏడ్చాను. యిద్దరం ఒకరిని ఒకరు వాటేసుకుని ఏడ్చాం. అడగ్గా అడగ్గా అది ఒక్కొక్క విషయం చెప్పింది అతికష్టం మీద. యిద్దరూ పారిపోయి సింహాచలం వెళ్లి పెళ్లిచేసుకుని తరువాత హైదరాబాదు వెళ్లారట. చవకరకం లాడ్జింగులో రూము తీసుకున్నారట. యిద్దరూ ఓ రెండునెలలు శుభ్రంగా తిని తిరిగారు. ఈ లోగా అతను ఏవేవో ఉద్యోగ ప్రయత్నాలు చేశాడట. నెల నెలగడుస్తూంటే చేతిలో డబ్బు, నగలు అయిపోతున్నా ఉద్యోగం దొరకలేదు. నాల్గునెలలకి అతనికి దొరకలేదుకాని దీనికి ఏదో చిన్న ప్రయివేటు స్కూల్లో టీచరుగా రెండు వందల యాభైకి ఉద్యోగం దొరికిందట. అప్పటికే దీనికి మూడోనెల. ఆయనగారికి చేతిలో డబ్బు లేకపోవడం, ఉద్యోగం దొరక్కపోవడంతో విసుగులు, చిరాకులు,

కసుర్లు దెబ్బలాటలు ఆరంభమయ్యాయి. ఊరంతా బలాదూరు తిరిగి రాత్రి, భోజనానికి వచ్చేవాడట. దీనిమీద మోజు తగ్గిపోగానే.... "ఛా.... నీవల్లే నాకీ కష్టాలు లేకపోతే హాయిగా యీ పాటికి ఏ ఎమ్మెస్సీలోనో చేరి చదువుకునేవాడిని. ప్రేమ అనుకుని గోతిలోకి దిగాను" అంటూ సాధించి తిట్టిపోసేవాడట. ఆరునెలలకి ఏదో ఆఫీసులో గుమస్తా ఉద్యోగం దొరికిందట. అప్పటినుంచి అసలు యింటిపట్టున వుండకుండా తెచ్చుకున్నది తింటూ తిరిగేవాడట. ఒక్కొక్కసారి రెండు మూడు రోజులకీ వచ్చేవాడుకాదుట. అడిగితే "నాయిష్టం నోర్మూసుకో" అనేవాడట. యింకా నిలేస్తే "నువ్వేం నా పెళ్లానివా అడగడానికి" అన్నాడట. యిది నిర్ఘాంతపోయి "నీ భార్యను కానా?" అంటే "ఏదీ సాక్ష్యం చూపించు. ఆ దేముడు వచ్చి సాక్ష్యం చెపుతాడా" అని వికటంగా నవ్వేవాడట. ఆ తరువాత ఎన్నోసార్లు వాళ్ళ ఆఫీసులో టైపిస్టుతో తిరుగుతూ కన్పించాడట. అదేం అంటే "నాయిష్టం నీదిక్కున్నచోట చెప్పుకో" అనికొట్టేవాడట. ఆఖరికి ఎనిమిదినెలలకి, దీనికి ఆరునెలలప్పుడు యిది స్కూలుకి వెళ్ళగా చూసి, యింట్లోంచి తన పెట్టెబేడా పట్టుకుపోయాడుట.

"రాస్కెల్, ఎంత పనిచేశాడు, యిదీ ఎలా పూరుకుంది, పోలీసులకి రిపోర్టు యివ్వాల్సింది."

"ఏమనిస్తుంది—వాడు దీని భర్త అనడానికి సాక్ష్యం ఏముంది? అప్పటికే ఆరునెలలు. అబార్షన్ చేయించుకుందామన్నా కుదరక చచ్చినట్టు వాడి పాపాన్ని మోసి కనింది. అప్పటివరకు అది పడ్డపాట్లు వింటే కసాయి గుండెన్నా చెదిరిపోతుంది. రెండువందల ఏభైలో ఎనభై రూపాయలు గది అద్దెపోగా, మిగిలిన దాంతో ఒక పూటతిని ఒక పూట తినక, నీరసంతో, తొమ్మిదోనెల వచ్చేవరకు ఉద్యోగంచేసింది. పురుడు అదీ అయివచ్చేవరకు ఖాళీగా వుంచం అని వాళ్ళు యింకో టీచరుని వేసుకున్నారుట! ఈ నెలరోజులుగా చేతిలో దమ్మిడీలేక, ధర్మాసుపత్రిలో పురుడుపోసుకుని, వాళ్లిచ్చిన బ్రెడ్‌ముక్కలు తిని ఆరు రోజులు గడిపి, యింటికి వచ్చాక అదీ లేకుండా పడివుంటే మా ఆడపడుచు కూతురు తిట్టి ఐదొందలు ఇచ్చిందట. అప్పుగా తీసుకుంటానని తీసుకుందిట. యిప్పుడు యింకో వుద్యోగం దొరికేవరకు అదే ఆధారం అమ్మా" అంది శుష్కహాసంచేస్తూ.

"మేం చచ్చేమనుకున్నావే. నీకింత పంతం ఏమిటే. యిలా దిక్కులేని దానిలా పడుంటావా" అని తిట్టాను. ఏడ్చాను వెంటనే యింటికి పదమన్నాను. అది నపేమిరా రానంది. "ఏం మొహం పెట్టుకుని రాను. వద్దమ్మా నా తప్పుకి నేను శిక్ష అనుభవించాలి. నా తప్పు నేనెరిగె తినైనా రుద్ది వాళ్ళకిభారం అవను. నాలాంటి ఆడపిల్ల లందరూ నా కథవల్ల నీతి నేర్చుకోవాలి. మమ్మల్ని పెట్టిన ఉసురుకి నాకీ

శిక్ష తప్పదు. అనుక్షణం నా తప్పు నాకు తెలిసి వచ్చేట్టు నేనిలా నరకయాతన పడుతూనే వుండాలి. నా తప్పుకి, నా పాపానికి ఫలితంగా యీ బిడ్డని కన్నాను అంతే. చచ్చినట్టు దీన్ని పెంచి పోషించాల్సిన బాధ్యత నాది. నా పాపం మీరూ పంచుకోవద్దు—వద్దు నన్ను వదిలిపో అమ్మా-నాన్న నా మొహం చూడదు. నేన క్కడికి వచ్చి మిగతా పిల్లల పెళ్ళి పేరంటాలకి ఓ సమస్యగా అడ్డురాను" అంటూ ఎంతచెప్పినా నసేమిరా రానంది—బలవంతంగా ఓ ఐదువందలు చేతిలో పెట్టి పిల్లకి కావల్సిన బట్టలు, దుప్పట్లు, పాలడబ్బా, దానికి మందులు అవీ కొన్నాను. మొదటి కాన్పు ఖర్చుమాది. పెళ్ళయితే పురుడుపోయమా. అందుకే నేనేం చేసినా మాట్లాడ కూడదు" అని తిట్టాను. "సరే. ఆడపిల్ల పెళ్ళయ్యాక పుట్టింటినుంచి ఎంత వరకు ఏం పొందవచ్చో అంతకంటే ఎక్కువ నాకొద్దు—అంతకంటే ఏం యిచ్చినా పుచ్చు కోను" అంది. మా ఆడపడుచు కూతురికి మధ్య మధ్య వెళ్ళి చూడమని చెప్పి గుండెరాయి చేసుకుని వచ్చాను. యింటికి వచ్చాక జరిగింది చెపితే అంతకఠినంగా మారిపోయిన ఆయన ఆ రోజంతా తలుపులు బిగించుకుని ఏడ్చారు. తరువాత ఆయన రాసినా, నేను రాసినా అది రాలేదు. ఆఖరికి ఆయనకి తెలిసిన ఫ్రెండు ద్వారా, బి.హెచ్.యి.ఎల్ గర్ల్సు స్కూల్లో ఆరువందల ఏభై రూపాయల ఉద్యోగం యిప్పించారు. కాస్త దానికో బతుకు తెరువు ఏర్పడిందని సంతృప్తి పడడంకంటే యింకే చెయ్యమమ్మా? యిప్పుడు పుట్టింటినించి నేను పంపే పచ్చళ్ళు అవీ వద్దనదు. పండక్కి రమ్మని ఆయన రాస్తే ఏడాదికి ఒకసారి రెండుసార్లు వచ్చి నాల్గురోజులుండి వెడుతుంది. చీరయిస్తే పుచ్చుకుంటుంది. అంతకు మించి దమ్మిడీ పుచ్చుకోదు. అలా ఒంటరిగా ఆ పిల్లతో ఉద్యోగం చేసుకుంటూ బతుకీడుస్తూంది"

"మళ్ళీ అతని కబురు తెలియలేదా, అలా వదిలేయడమేనా ఆ రాస్కెల్‌ని"

"ఆయనా నేనూ అదే అంటాం. వాడి పేరెత్తడానికి వీలుకాదంటుంది. వాడినీడ కూడా నామీద నా కూతురి మీద పడకూడదంటుంది. మరి జన్మలో మగవాడి అండ దండలు కోరను. పది జన్మలకీ మగవాళ్ళని నమ్మను అంటుంది కసిగా. అయిం దేదో అయింది. ఈ రోజుల్లో రెండో పెళ్ళి తప్పుకాదు. పిల్లని నేను చూసుకుం టాను. శాస్త్రోక్తంగా తప్పుపారేసి ఎవరికన్నా యిచ్చి పెళ్ళిచేద్దాం అన్నా అది అసలు వింటుందా? ఉరిమి చూస్తుంది. "పెళ్ళి-ఇంకా మగవాడ్ని నమ్మతానా" అంటుంది హేళనగా, దానికసి అంతా దానిమీదేచూపించుకుంటూ, దాన్ని అదే శిక్షించుకుంటూ అష్టకష్టాలు పడుతూ బతుకుతోంది."

భానుమతి కళ్ళు తుడుచుకుంది. సునయన మనసు వికలమయిపోయింది. ఎలాంటి భారతికి ఎలాంటి దుర్గతి! భారతిలాంటి దురదృష్టవంతుల కథలు మరింత మంది భారతుల్ని అలాంటి దుర్గతినించి కాపాడగలిగితే ఆమె ఆశయం నెరవేరు

తుంది! కాని అది జరిగేదా? "ప్రేమలో పడకండి అమ్మాయిలూ జాగ్రత్త" అంటే చెప్పిన వాళ్ళని చూసి హేళనగా నవ్వుకుంటారు—తప్పటడుగు వేస్తారు—ఊబిలో కూరుకుపోతారు—ఎలా వీళ్ళని రక్షించడం!

దారిపొడుగునా సునయన అలా ఆలోచిస్తూనేవుంది!

(వనిత)

★

జనరేషన్ గ్యాప్

"డోన్ట్ బి సిల్లీ మమ్మీ హౌ డు యు ఎక్స్‌పెక్ట్ మి టు మేరీ ఏన్ అన్ నోన్ గై" నందిత అద్దం ముందు నిలబడి జుత్తు బ్రష్ చేసుకుంటూ. చేత్తో కర్ల్స్ తిప్పుతూ. అద్దంలో అన్ని యాంగిల్స్ నించి అందం చూసుకుంటూ తల్లివంక చూడనైనా చూడకుండా నిర్లక్ష్యంగా కొట్టి పారేసింది. కూతురి ధోరణి మాధవికి కోపం తెప్పించినా కోపం చూపితే యీ కాలం పిల్లలు అందులో అమెరికాలో పెరిగే పిల్లలు అసలు సహించరని తెలుసు కనక తన కోపం దాచుకొని.

"యూ డోన్ట్ బి సిల్లీ నందూ. పెళ్ళికి ముందే తెలియకానికి, పరిచయాలు పెంచుకుని డేటింగులు చేయడానికి, చేసి నచ్చకపోతే వదిలేసి మరోడ్ని వెతుక్కోవడానికి యిది అమెరికాయే అయినా మనం యిండియన్స్ అని మరిచిపోకు. మన అలవాట్లు. ఆచారాలు, సంస్కృతులు వేరని నీకు తెలియదా. యిక్కడున్నా మన ఆచారం ప్రకారం నడవాల్సిందే...." గొంతులో అథారిటీ కన్పించింది.

"ఓ.... డోన్ట్‌టాక్ రబ్బిష్ మమ్మీ ఈ ఆచారాలు, సంస్కృతులు....ఆల్ నాన్సెన్స్.... యూనో దట్ ఐ డోంట్ హెవ్ బిలీఫ్ ఇన్ సచ్ థింగ్స్—మనిషి ఎలాంటివాడో తెలియకుండా ముక్కు మొహం తెలియనివాడిని ఐదునిమిషాలు చూసి పెళ్ళాడాలని ఎలా చెప్తున్నావు....నీవు చదువుకుని మోడర్న్ అయివుండీ....సమ్‌టైమ్స్ యూటాక్ ఆల్ నాన్‌సెన్స్ మమ్మీ—చూడు నాకెవరన్నా పరిచయం అవాలి. నాకు నచ్చాలి, మా మనసులు కలవాలి, ఐడియాలు, టేస్టులు కలవాలి, యిద్దరి మధ్య అండర్‌స్టాండింగ్ కుదరాలి—లవ్ పుట్టాలి అప్పుడుగాని నేను చేసుకోను-మీరు